

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/220476,Ryszard-Sodel-Bitwa-pod-Osuchami-Wielkie-starcie-w-Puszczy-Solskiej.html>

27.02.2026, 14:10

Ryszard Sodel: Bitwa pod Osuchami. Wielkie starcie w Puszczy Solskiej

25 czerwca 1944 r. doszło do bitwy pod Osuchami (nad Sopotem), jednej z największych i najkrwawszych bitew partyzanckich, które zostały stoczone na ziemiach polskich w okresie II wojny światowej.

[Okupacja niemiecka](#)

25.06

Egzekucja wziętych do niewoli partyzantów. Uroczysko Maziarze, 25 czerwca 1944 r. (fot. z zasobu AIPN)

Siły niemieckie, po niepowodzeniu operacji „*Sturmwind I*” (Wicher I), której głównym celem było zniszczenie oddziałów partyzanckich Armii Krajowej, Batalionów Chłopskich, Armii Ludowej oraz partyzantki sowieckiej operujących w Lasach Janowskich, niezwłocznie podjęły działania skierowane przeciwko tym oddziałom w ramach operacji o krypt. „*Sturmwind II*” (Wicher II). Działania zgrupowań partyzanckich na tym obszarze zagrażały bowiem bezpośrednio niemieckim liniom zaopatrzeniowym wojsk walczących na froncie wschodnim oraz ich głębokiemu zapleczu logistycznemu.

Według różnych danych siły niemieckie przeznaczone do operacji „*Sturmwind II*” wynosiły ok. 30 tys. żołnierzy i składały się z: 174. DP Rezerwowej, 154. DP Rezerwowej, 213. DO (Dywizji Ochrony), Kałmuckiego Korpusu Kawaleryjskiego, 115. Pułku Strzelców Krajowych, 4. Floty Powietrznej, pododdziałów 4. Armii Powietrznej, 965. i 966. batalionu ochrony. Posiadali oni, dla swoich działań o charakterze zaczepnym, wsparcie broni pancernej, artylerii, lotnictwa i jednostek saperskich.

Siły partyzanckie znajdujące się na obszarze Puszczy Solskiej składały się z oddziałów AK, BCh, AL, które były największe liczebnie, oraz zgrupowania partyzantki sowieckiej, dowodzonego przez ppłk. Nikołaja Prokopiuka.

Próby wyrwania się z okrążenia

21 czerwca 1944 r., po ciężkim ostrzale artyleryjskim lasów Puszczy Solskiej, siły niemieckie ruszyły do natarcia. Jego celem było zamknięcie kotła (wyznaczonego liniami: Susiec, Tarnogród, Krasnobród, Zwierzyniec i wschodnia część Biłgoraja) i zniszczenie znajdujących się w nim oddziałów partyzanckich. Kocioł zamknął się błyskawicznie. Jego granice na wschodzie przesuwały się w stronę miasteczka Józefów Roztoczański, położonego w puszczy, zaś na południu dochodziły do wsi Osuchy.

22 czerwca 1944 r. z okrążenia wydostały się oddziały AL, ponosząc duże straty w ludziach i broni maszynowej. Zgrupowanie sowieckich partyzantów próbowało wydostać się z kotła nocą z 22 na 23 czerwca 1944 r. Zostało zatrzymane, doznając przy tym dużych strat w ludziach, broni ciężkiej i sprzęcie łączności. Z okrążenia wyszło dopiero nocą z 23 na 24 czerwca 1944 r. w okolicach wsi Borowiec i Huta Różaniecka, ponownie tracąc wielu ludzi, resztki broni ciężkiej, w tym działka ppanc. i moździerz. Pozostałymi w okrążeniu siłami partyzanckimi złożonymi z oddziałów AK i BCh dowodził mjr Edward Markiewicz ps. „Kalina”, inspektor Inspektoratu Rejonowego AK Zamość.

24 czerwca 1944 r. całe zgrupowanie partyzanckie znalazło się w widłach rzeki Tanew i Sopot. Żołnierze, od kilku dni naciskani przez przeważające siły niemieckie, pozbawieni byli zaopatrzenia oraz wsparcia z zewnątrz, co miało wpływ na ich stan fizyczny i psychiczny. 24 czerwca 1944 r. major „Kalina” poniósł śmierć w do końca niewyjaśnionych okolicznościach (prawdopodobnie popełnił samobójstwo). Dowództwo po nim przejął na kilka godzin rotmistrz Mieczysław Rakoczy ps. „Miecz”.

Kolejnym dowódcą okrążonego zgrupowania partyzanckiego został por. Konrad Bartoszewski ps. „Wir”, któremu nie udało się go utrzymać w całości. Jeszcze 24 czerwca 1944 r. od głównego zgrupowania odłączyły się dwa małe oddziały: por. Jana Kryka ps. „Topola” i por. Józefa Mazura ps. „Skrzypik”. Ich dowódcy zakładali, iż dzięki temu uda się im wyjść niepostrzeżenie z okrążenia. Niestety oba zostały całkowicie zniszczone w czasie próby przebicia się przez niemiecki pierścień okrążenia w okolicach szosy łączącej wieś Fryszarka i Borowiec.

[Czytaj artykuł Ryszarda Sodla Bitwa pod Osuchami. Wielkie starcie w Puszczy Solskiej na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Okupacja niemiecka

Artykuł